

[Αρχαϊκή Λυρική Ποίηση]

Διδακτικό εγχειρίδιο: Αρχίλοχος

Ελεγειακός ποιητής και ιαμβογράφος

6. θυμέ, θύμ' (D67a, 128W)

- 1. ἐν δορὶ (D2, 2W)
- 2. εἰμὶ δ' ἐγὼ θεράπων (D1, 1W)
- 3. οὐ φιλέω μέγαν (D60, 114W)
- 4. ἀσπίδι μὲν (D6, 5W)
- 5. χρημάτων ἄελπον (D74, 122W)
- 6. θυμέ, θύμ' (D67a, 128W)
- 7. κήδεα μὲν στονόεντα (D7, 13W)
- 8. οὐ μοι τὰ Γύγω (D22, 19W)
- 9. Τοῖς θεοῖς (D58, 130W)
- 10. τοῖος ἀνθρώποισι θυμός (D68, 131-2W)

θυμέ, θύμ', ἀμηχάνοισι κήδεσιν κυκώμενε,
†ἀναδεν δυσμενῶν δ' ἄλέξιο προσβαλὼν ἐναντίον
στέρνον † ἐνδοκοῖσιν ἐχθρῶν πλησίον κατασταθεὶς
ἀσφαλέως· καὶ μήτε νικέων ἀμφάδην ἀγάλλεο,
5 μηδὲ νικηθεὶς ἐν οἴκῳ καταπεσὼν ὀδύρεο,
ἀλλὰ χαρτοῖσιν τε χαῖρε καὶ κακοῖσιν ἀσχάλα
μὴ λήην, γίνωσκε δ' οἷος ῥυσμός ἀνθρώπους ἔχει.

Καρδιά, καρδιά μου, που σε ταράζουν αγιάτρευτες
συμφορές, μάζεψε τις δυνάμεις σου κι αντιμετώπισε
τον εχθρό προτάσσοντας τα στήθη σου. Με
σταθερότητα δέξου τον αγώνα με τον εχθρό σώμα
με σώμα. Αν νικήσεις μη δείξεις τη χαρά σου
δημόσια κι αν νικηθεῖς μη ριχτείς στο πάτωμα του
σπιτιού σου κλαίγοντας. Να χαίρεσαι στη χαρά και να
λυπάσαι στη λύπη, αλλά όχι υπερβολικά. Προσπάθησε
να καταλάβεις το ρυθμό που κυβερνά τους ανθρώπους.

Δ. Ιακώβ

Ω, ψυχὴ κατατρεγμένη, πάρε θάρρος τρομερό,
για να διώξεις τους εχθρούς σου, βάλ' τα στήθη σου μπροστά,
στο δικό τους το αντιστύλι πόδι πάτησε γερό
και μήτ' αν νικήσεις, γέλα φανερά, προκλητικά,
μήτ' αν νικηθείς, οδύρου μες στο σπίτι σου σκυφτός.
Μα για τα καλά σου χαίρου και λυπού για τα κακά
με το μέτρο! Ξεύρε πάντα πως ο κόσμος είν' αυτός.

Σ. Μενάρδος

Λεξιλόγιο

1. **θυμέ**: θυμός, ὅ= ψυχή.

1. **κήδεσιν**: κῆδος, -εος, τό= α) φροντίδα, έγνοια· β) θλίψη, συμφορά.

1. **ἀμηχάνοισι** (επικός τύπος)= ἀμηχάνοις.

1. **κυκώμενε**: κυκᾶω= α) ταράσσω, συγχέω· β) ανακατεύω, αναμιγνύω.

2. **ἀναδεν**: για τον ακατανόητο αυτόν τύπο που παραδίδεται έχει προταθεί η διόρθωση ἄνα δέ= ἀνάστηθι.

2. **δυσμενῶν**: δυσμενής, -ές= εχθρικός. Η γενική πληθυντικού *δυσμενῶν* συνάπτεται στο *ἐναντίον*.

2. **ἄλέξω** (ασυναίρετος **ιονικός τύπος**)= ἄλέξου (προστακτική ενεστώτα μέσης φωνής του ρήματος ἄλέξω= αποτρέπω, διώχνω).

3. **ἐνδοκοισιν**= ἐν δοκοῖς· δοκός, ἡ (δέχομαι)= α) ενέδρα, παγίδα (εδώ)· β) δοκάρι.

4. **ἀμφάδην** (επίρρημα)= ἀμφαδόν (**ομηρικό**)· αντί: ἀναφανδόν= δημόσια, φανερά.

6. **χαρτοῖσιν**: χαρτός, ἡ, ὄν(πβ. χαίρω)= χαρμόσυνος, χαρούμενος.

6. **χαρτοῖσιν - κακοῖσιν**: και τα δύο επέχουν θέση ουσιαστικού, δηλαδή: οι χάρες - οι συμφορές.

6. **ἀσχάλα** (**ομηρικό**)= προστακτική του ρήματος ἀσχαλάω, -ῶ= λυποῦμαι, θλίβομαι.

7. **μὴ λίην**: πβ. τη ρήση *μηδέν ἄγαν· λίην* (**επικός ιονικός τύπος**)= λίαν= υπερβολικά.

7. **ῥυσμός** (**ιονικός τύπος**)= ῥυθμός, ὁ (ανετυμολόγητος τύπος· η σύνδεση με το ῥέω είναι πλέον ξεπερασμένη). Η λέξη εκφράζει εδώ έναν υπέρτατο νόμο: το μεταβλητό, την ρευστότητα και την αστάθεια των ανθρώπινων πραγμάτων. ἡ τῆς κινήσεως τάξις (Πλάτων, *Νόμοι* 665α).